

2022

rødt på sak

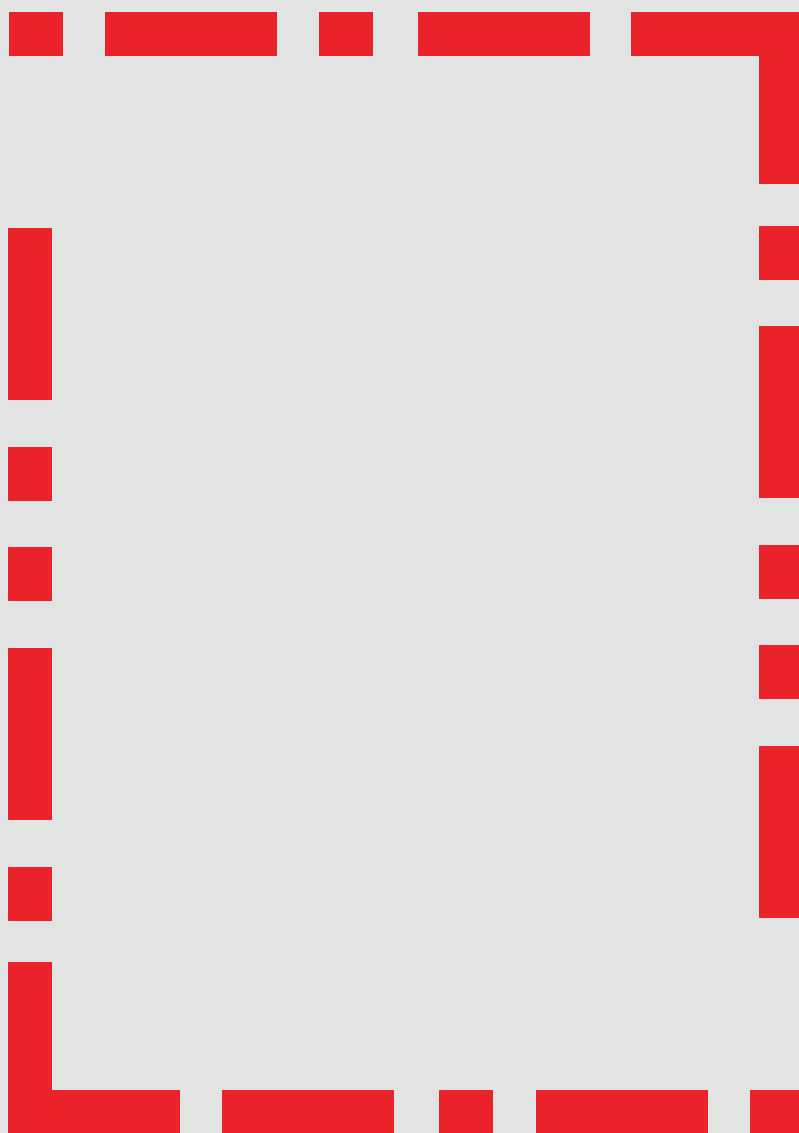
*RØDTS BUDSJETTFORSLAG
TRONDHEIM 2022*

INNHOOLD

6	<u>Overskudd og gjeld</u>
7	<u>Avdrag på lån / Ekstra disponible midler</u>
8	<u>Fond , kapital og handlingsregler</u>
9	<u>Disposisjonsfondet / Kraftfondet</u>
10	<u>Kraftfondet / Renteprognosen</u>
11	<u>Eiendomsskatt / Sykefravær</u>
12	<u>Barnehage</u>
13	<u>Skole</u>
14	<u>Skole</u>
15	<u>Barne- og familietjenesten</u>
16	<u>Kvalifisering og velferd</u>
17	<u>Psykisk helse og rus</u>
18	<u>Bo- og aktivitetstilbud</u>
19	<u>Helse- og omsorgstjenester</u>
20	<u>Helse- og omsorgstjenester</u>
21	<u>Kunst og kultur</u>
22	<u>Kunst og kultur / Trossamfunn og gravlunder</u>
23	<u>Idrett og friluftsliv / Næring</u>
24	<u>Miljø- og lanbrukstjenester / Samferdsel</u>
25	<u>Plan- og bygningstjenester</u>
26	<u>Tekniske tjenester / Eiendomstjenester</u>
27	<u>Folkevalgte / Utvikling og støttetjenester</u>
28	<u>Rådts endringer i driftsbudsjettet / Sosial boligbygging</u>
29	<u>Sosial boligbygging / Investeringstabell</u>
30	<u>Virkninger av Rådts budsjett</u>

RØDT PÅ SAK

Rødts budsjettforslag i Trondheim 2022

Rødt og uavhengig representant Vorkinnslien legger fram et alternativt budsjettforslag for 2023 som skiller seg kraftig fra kommunedirektørens på flere områder.

For etter nok et år med overskudd i 200-millionersklassen, legger kommunedirektøren enda en gang fram en handlings- og økonomiplan med ekstraordinære avdrag på gjelda og flere avsetninger til fond. Mens forbedringspotensialet på tjenestetilbudet forblir urovekkende høyt, kjører kommunedirektøren videre på den stramme sti. Budsjettforslaget bærer preg av at bunnlinja trumfer tjenestetilbudet.

Rødt mener Trondheim kommune har råd til betydelige bemanningsøkninger i både helse og oppvekst, godt innafor forsvarlige økonomiske rammer. Både kommunedirektøren og mange politikere snakker ofte og gjerne om heltidskommune og tidlig innsats, men realiteten i Trondheim kommune er fortsatt alt for mye ufrivillig deltid, nedskjæringer på tilbudet til innbyggere som har krav på for eksempel kommunale NAV-tjenester, bo- og aktivitetstilbud eller spesialpedagogikk, og ei bedriftsøkonomisk tilnærming til et tjenestetilbud som skal være hedersmerket til et godt lokaldemokrati.

Rødts budsjettforslag utfordrer sjølpålagte handlingsregler som innskrenker det politiske handlingsrommet. Vårt hovedgrep er å øke bemanninga (og bekvinninga) der det trengs mest, hovedsaklig finansiert ved å trappe ned på de ekstraordinære gjeldsnedbetalingene kommunedirektøren legger opp til. Kommunens dyktige ansatte fortjener et bedre arbeidsmiljø, og kommunens innbyggere fortjener det beste tilbudet vi kan tilby innafor de rammene vi har. Disse grepene vil ikke bare styrke tilbudet og livskvaliteten til kommunens innbyggere, men også forbedre arbeidsmiljøet og helsa til kommunens ansatte.

Overskudd og gjeld

På tross av et spesielt driftsår på grunn av koronapandemien ser det ut til at Trondheim kommune også i 2021 kan regnskapsføre et betydelig overskudd - akkurat som året før og det før der osv. Renteprognoosene tilsier heller ingen betydelig oppgang i nær framtid, noe som innebærer at vi fortsatt har grunn til å forvente høyere avkastning på kommunens betydelige fondsmidler enn renteutgifter på kommunens gjeld. I en sånn situasjon synes vi det er vanskelig å forstå at kommunedirektørens budsjettforslag legger opp til å bruke 3-400 millioner per år på ekstraordinære låneavdrag samtidig som tjenestetilbudet fortsatt skal drives langs kanten, og i noen tilfeller på feil side, av grensa til det forsvarlige.

Dette begrunnes med vedtatte handlingsregler; regler Rødt mener tjener kommunen svært dårlig i dagens økonomiske situasjon. Vi vil derfor utfordre disse reglene, bl.a. ved å bruke mindre enn 8 % av driftsinntektene på å betale renter og avdrag, og ved at vi åpner for å bruke de forutsigbare fondsinnkomstene også på drift av tjenestene - ikke bare til investeringer. Dette mener Rødt er ei mer rasjonell tilnærming til situasjonen kommunen befinner seg i enn å tviholde på handlingsregler som tvinger oss til ufornuftige disposisjoner av innbyggernes penger.

Tabellen under viser at kommunens netto gjeld som belaster bykassa vil gå fra 12000 pr. innbygger til 20000 i 2025. Ikke spesielt skremmende. Med Rødts budsjett vil gjelda øke med litt under 6 000 kr. pr. innbygger. Til gjengjeld vil vi få langt bedre tjenester i tillegg til nytt sykehjem, ungdomsskole på Lilleby og driftsbygg til bydrift på Valøya.

Kommunedirektørens forslag	2021	2022	2023	2024	2025
Bykassefinansiert gjeld (mill.)	11269	12340	12325	12360	12532
Kraftfond (mill.)	7629	7629	7629	7629	7629
Disposisjonsfond (mill.)	1198	834	797	732	740
Nettogjeld (mill.)	2442	3877	3899	3999	4163
Innbyggertall (tusen)	209	209	209	209	209
Gjeld per innbygger (kr)	11684	18550	18656	19134	19919

Vi finner det også lite hensiktsmessig at kommunedirektøren fortsetter den uheldige praksisen med et flatt osthøvelkutt på om lag 0,3 % på driftsbudsjettet. Vi kan ikke se at dette er godt nok faglig begrunna, og sett i lys av den pågående pandemien kan vi overhodet ikke forstå hvordan drifta i perioden vi nå står foran automatisk skal bli mer effektiv uten at det går ut over arbeidsmiljøet og kvaliteten på tjenestene. Rødt vil ha en slutt på denne praksisen, og foreslår derfor de fleste av disse kuttene reversert.

Avdrag på lån

Kommunedirektørens forslag	2022	2023	2024	2025
Ekstraordinære avdrag	321	259	323	401

Prognosene tyder på at rentenivået kommer til å forbli lavt også i de nærmeste åra. Avkastninga på kommunens fond vil etter alt å dømme bli høyere enn renteutgiftene på kommunens gjeld. Da framstår det som suboptimale økonomiske disposisjoner å bruke over en milliard kroner på ekstraordinære låneavdrag i kommende fireårsperiode, slik kommunedirektøren foreslår. Fram til 2017 brukte Trondheim kommune inntekter fra fondsavkastninga til driftsformål, og Rødt mener det er både forsvarlig og fornuftig å gjenoppta denne praksisen.

Ekstra disponible midler

	2022	2023	2024	2025
Ekstraordinære avdrag	321	259	323	401
Overskudd 2021	0	65	65	65
Fra disposisjonsfond	85	85	85	85
Realavkastning kraftfond	194	97	99	104
Eiendomsskatt næring	40	40	40	40
Avsatt/tilleggsinnstilling	41,2	39,8	39,8	38,7
Budsjettforlik regjering SV	8,1	23,3	23,3	23,3
Disponibelt men fortsatt budsjett i balanse	689,3	609,1	675,1	757

Rødt foreslår ikke å disponere alle tilgjengelige midler til drift og investeringer, men ønsker å synliggjøre at det er et betydelig handlingsrom for å vedta et romsligere budsjett i trygg balanse.

Fond, kapital og handlingsregler

Kommunedirektøren viser i sitt forslag til følgende økonomiske handlingsregler:

- Målsetting for netto driftsresultat:
Korrigert netto driftsresultat på 2,0-2,5 prosent av driftsinntektene
- Målsetting for gjeldsgrad:
Bykassefinansierte lån skal utgjøre inntil 70 prosent av driftsinntektene
- Handlingsregel for kapitalutgifter:
Renter og avdrag skal utgjøre åtte prosent av frie disponible inntekter
- Målsetting for størrelsen på disposisjonsfondet:
Fondet skal utgjøre fem prosent av driftsinntektene

I kommunedirektørens forslag til handlings- og økonomiplan 2022-2025 ligger det til grunn at disposisjonsfondet skal utgjøre 4,8 % av driftsinntektene i 2022, og 4,3 % i gjennomsnitt for hele perioden. Denne handlingsregelen blir altså brutt.

Kommunedirektørens budsjettforslag legger opp til følgende utvikling i kapitalutgiftene:

	2022	2023	2024	2025
Kapitalutgiftene i %	7,7	7,5	7,7	8

Dette medfører at kommunen i løpet av fireårsperioden betaler om lag 1,3 milliarder kroner i avdrag i tillegg til normale avdrag på investeringslån med standard nedbetalingstid. Dette er, i tillegg til å være økonomisk ulønnsomt pga rentenivået, også uansvarlig når det er store behov for økt bemanning innen helse, oppvekst og utdanning.

Rødt mener derfor det er økonomisk både fornuftig og ansvarlig å redusere rente- og avdragsutgiftene. Handlingsregelen som står i veien for dette er dårlig butikk for kommunen.

Disposisjonsfondet

Kommunedirektørens forslag:

Disposisjonsfond	2021	2022	2023	2024	2025
Utgående balanse	1198	834	797	732	740

Det er brukt 364 millioner av disposisjonsfondet i 2021. Halvparten er gått til investeringer. Etter Rødts mening har det alltid vært forutsatt at disposisjonsfondet skal sikre kommunens drift. Vi kan imidlertid se at en pandemi kan føre til ekstraordinære tiltak. Men i 2021 hadde det vært fullt mulig å finansiere disse investeringene innenfor vedtatt investeringsbudsjett. Det ble faktisk brukt 321 millioner mindre til investeringer enn budsjettet i 2021. Vi ser også at kommunedirektøren fortsetter å bruke av disposisjonsfondet til investeringer. Det er en ny praksis som Rødt ikke ser har grunnlag i vedtak.

Rødt støtter et disposisjonsfond, men mener det bør begrenses til 400 millioner. Med et bufferfond i kraftfondet på 993 mill i tillegg bør kommunen være godt nok sikra både mot pandemi og finanskriser.

Kraftfondet

Utbytte og lånerenter fra Trondheim Energiverk (TEV) var tidligere viktig for finansiering av drift av Trondheim kommune. TEV var kommunens arvesølv og seddelpresse. Etter at TEV ble solgt i 2002, en avgjørelse som har kosta kommunen mange milliarder i inntekts- og formuestap, ble netto avkastning av kraftfondet like viktig for å sikre velferden for Trondheims innbyggere. Hvert eneste år bidro kraftfondet med om lag 140 millioner til drift. Bystyret vedtok imidlertid i 2017 at overskuddet ikke lenger skulle gå til drift, men utelukkende til investering, et vedtak som fikk full virkning fra 2019.

Det er faktisk helt normalt at kommuner med betydelige fondsmidler benytter avkastning til drift. Også Statens pensjonsfond bruker avkastning til drift. Vi er ikke kjent med at noen annen kommune har innført en tilsvarende handlingsregel for bruk av fondsavkastning, og konstaterer at denne regelen har gjort det unødvendig vanskelig å skape og opprettholde et godt tjenestetilbud i kommunen.

Kraftfondet	2021	2022	2023	2024	2024
Realavkastning kraftfond	67	194	97	99	104

De siste årene har overskuddet i kraftfondet vært langt over budsjett slik at prognosen for kraftfondets bufferfond nå er på hele 993 millioner. Det er godt gjort siden bufferfondet først ble innført i 2018. Det er nå så høyt at også kommunedirektøren i sitt budsjettforslag vil bruke 195 millioner av bufferen i 2023. Rødt støtter et bufferfond, men mener det må være ei øvre grense for dette på 10% av kraftfondets kapital. Med aksjeandel på 20% er det tilnærma utenkelig med et tap større enn det.

Etter regjeringens tilleggsproposisjon til Solbergregjeringas budsjettforslag har kommunedirektøren økt avsetningen i sentrale bevilgninger:

Avsatt/tilleggsinnstilling	41,2	39,8	39,8	38,7
-----------------------------------	------	------	------	------

Renteprognosen

Hvert eneste år er rentebelastninga lavere enn budsjettert. Det skyldes at kommunen har et påslag på sine spotlån og beregner fastrentelån på basis av at fastrente ligger 1% over NIBOR 3 mnd. Dette er et mer pessimistisk anslag enn Norges Bank benytter seg av, som sjøl alltid ligger på den sikre sida.

Rødt har valgt å ikke budsjettere med mindre renteutgifter, bl.a. fordi vi legger inn at kommunen må slutte med å gi de dyreste lånene til de som har minst. Ved lån til kommunale boliger beregner kommunen seg et rentepåslag på 0.25 % og ikke nok med det. Lånekundene blir også belastet med fastrente som kommunedirektøren sjøl sier de legger 1% over lån med flytende rente. Rødt mener kommunen må ta den lille risikoen det er å gi kommunale leietakere med dårlig råd flytende rente uten påslag.

Vi mener budsjettkonsekvensen av dette mer enn kompenseres for av kommunedirektørens pessimistiske prognose for renteutviklinga.

Eiendomsskatt

Rødt ønsker å øke eiendomsskattesatsen på næringseiendom fra 4,15 til 5 ‰, dette vil øke inntektene med ca 40 millioner kr.

Vi ønsker også å øke eiendomsskattesatsen for boliger og fritidseiendommer fra 3,2 til 4 ‰, og samtidig øke bunnfradraget tilsvarende, for å maksimere eiendomsskattens omfordelende effekt uten budsjettvirkning. Dette vil gjøre det mulig å øke bunnfradraget med om lag 200 000 kr.

Dersom Rødt skulle bruke alle disponible midler ville sjølsagt renter og avdrag også økt. Disse virkningene framgår av en tabell til slutt i budsjettforslaget.

Sykefravær

Sjukefraværet i Trondheim kommune er notorisk høyt. Iht kommunedirektørens anslag koster et sjukefravær på 10 % 820 millioner i året, hvorav kommunen må dekke drøyt halvparten. Det er bare å konstatere at de ulike tiltak som er iverksatt (nye ledernivå, omorganiseringer etc.) ikke har vært riktig medisin.

Rødt foreslår å øke bemanninga der sjukefraværet er høyest. Dette vil redusere belastninga og bedre arbeidshverdagen for de ansatte, og styrke kvaliteten på tjenestene. Rødt tror også det vil føre til et bedre arbeidsmiljø. Basert på erfaringer fra andre kommuner vil dette også redusere sjukefraværet på sikt. Økt bemanning har dermed ei inntektsside i form av mindre vikarbruk.

Drift

Barnehage

Barnehagesektoren er generelt lavt bemanna og underbudsjettet. Det rapporteres regelmessig om slitne ansatte, dårlig arbeidsmiljø og høyt sjukefravær. Vikarbruken er både høy og dyr, og mange ansatte føler seg pressa til å jobbe mer og oftere enn de burde. Rødt mener bemanningssituasjonen i barnehagesektoren er uholdbar.

Vi foreslår derfor å øke grunnbemanninga, å forlenge forsøksperioden med toppa bemanning, samt å innføre en kommunal vikarpool. For toppa bemanning er i praksis standard bemanning ved et normalt sjukefravær, og Rødt mener dagens høye forbruk av vikarer bør erstattes av flere faste ansatte. Dette vil gi et bedre tilbud til barna, øke antallet hele og faste stillinger, og forbedre arbeidsmiljøet i barnehagene. Dagens store forbruk av vikarbyrå er både dyrt og pedagogisk uheldig.

Vi vil også reversere kutt i antall plasser til barn uten lovfesta rett til barnehageplass. Dette vil gjøre de kommunale barnehagene bedre rusta til å motstå press om nedleggelse eller nedbemanning på grunn av svingende barnetall, og gi familiene større fleksibilitet med tanke på foreldrepermisjoner, arbeidstid og innskriving i barnehage.

Av hensyn til foreldre og foresatte i ulike arbeids- og livssituasjoner vil vi også beholde to ukers sommerstenging, og ikke øke til tre slik kommunedirektøren foreslår.

Reversere kutt	2022	2023	2024	2025
Redusere plasser til barn uten lovfestet rett til barnehageplass	6	6	6	6
Utsette videre økning grunnbemanning i barnehagene til 2024	0	2,7	6,7	10,7
Forsøk med toppet bemanning, inkl. økning tilskudd private bhg.	0 (2,3)	2,3	7	7
Innsparing innkjøp og innleie av arbeidskraft, inkl. effekt private bhg.	2,8	3,4	4	4
To ukers sommerstenging	0	3,7	3,7	3,7
Sum	8,8	18,1	27,4	31,4

Egne satsinger	2022	2023	2024	2025
Økt grunnbemanning 20 stillinger	15	15	15	15
Vikarpool (15 stillinger)	12	12	12	12
Sum	27	27	27	27

Skole

Situasjonen i Trondheimsskolen er prekær. Skoleledere må prioritere innenfor stadig trangere økonomiske rammer. Lærere er frustrerte over mangelen på tid og ressurser til å gjøre jobben sin på en forsvarlig måte. Mange foreldre opplever også at tilbudet ikke er godt nok, noe som har ført til et foreldreopprør. Rødt mener derfor økte bevilgninger til kommunene må komme skolene til gode, slik finansministeren har uttalt at intensjonen er, i langt større grad enn komunedirektøren legger opp til. Ifølge tall fra KS bruker Trondheim kommune årlig 3 756 kroner mindre per elev i grunnskolen enn gjennomsnittet av Norges 10 største byer.

Rødt mener at oppfylging av minstenorm for lærertetthet ikke må gå på bekostning av andre yrkesgrupper i skolen, slik at tverrfagligheten og tilbudet til elevene svekkes. Minstenorm for lærertetthet er nettopp hva navnet tilsier, en minstenorm. Fortsatt er det skoler i Trondheim som ikke oppfyller normen. Minstenorm for lærertett er faglig fundert, og gir en helt nødvendig styrking av tilbudet til kommunens aller viktigste ressurs: Barna våre. Når arbeidsoppgavene blir flere, må også bemanningen økes. Normen skal ikke heller ikke gå på bekostning av spesialundervisning. Trondheim kommune har både råd og plikt til å sørge for begge deler.

Vi ønsker at Trondheim skal være en by med små forskjeller. Derfor foreslår vi å reversere forskjellsøkende kutt i tilbudet til flyktninger og gratis kjernetid i SFO - fordi disse tiltakene er spesielt retta mot grupper som allerede er sosioøkonomisk utsatt.

Gratis kjernetid i SFO har vært en suksess på de skolene der det har vært iverksatt. Rødt mener dette er et viktig tiltak for å øke inkludering, redusere utenforskap og utjevne forskjeller, og ønsker i stedet for å fjerne ordninga å innføre den ved alle grunnskolene i kommunen i løpet av kommende fireårsperiode.

Mange snakker om laget rundt eleven og tidlig innsats. Rødt vil følge opp de fine ordene med å styrke dette laget, nettopp for å gjøre det mulig med den tidlige innsatsen som trengs for å gi et godt tilbud til alle. Vi vil derfor også styrke voksentettheten og tverrfagligheten ved å gi skolene mulighet til å ansette flere i andre yrkesgrupper i skole og SFO.

Reversere kutt	2022	2023	2024	2025
Redusert antall flyktninger	1	1	1	1
SFO gratis kjernetid	1	1	0 (5)	0 (5)
Innsparing innkjøp, reiser og innleie av arbeidskraft	1,7	3,3	3,3	3,3
Sum	4,7	6,3	4,3	4,3

Egne satsinger	2022	2023	2024	2025
Bemanningsøkning andre yrkesgrupper (20 årsverk)	15	15	15	15
Gjeninnføre søskenmoderasjon SFO	10	10	10	10
Styrking av spesialundervisninga	21	21	21	21
SFO gratis kjernetid	40	40	40	40
Sum	86	86	86	86

Barne- og familietjenesten

For Rødt er det ikke troverdig at en helhetlig gjennomgang av barne- og familietjenestene (BFT) skal frigjøre ei innsparing på nesten 10 millioner per år uten at tilbudet svekkes.

Sektoren preges av uforsvarlig lange ventelister, generelt tynn bemanning og stor avstand mellom fagre ord om tidlig innsats og det faktiske tjenestetilbudet.

Barnevernet og den pedagogisk-psykologiske tjenesten trenger bemanningsøkning mer enn omorganisering. Et godt, forebyggende og helsefremmende tjenestetilbud som kan gjøre en reell tidlig innsats er vår beste forsikring mot fattigdom, utenforskap, rus og kriminalitet i framtida. Man skal være både fattig og desperat for å underfinansiere barne- og familietjenestene.

Rødt mener også at begrepet merforbruk er totalt malplassert når det er snakk om disse tjenestene. Tiltak som vedtas er faglig vurdert, og på sikt vil det være både dyrere for kommunen og gi et vanskeligere liv for tjenestemottakerne å beskjære den tidlige innsatsen fordi det er budsjettert med for lite penger.

Rødt vil derfor ikke bare reversere kommunedirektørens generelle kutt, men også styrke sektoren så det monner. Vi foreslår derfor en real bemanningsøkning i både barnevernet og PPT. Vi vil bygge et bedre og større lag rundt de av barna våre som har bruk for sosialfaglig og spesialpedagogisk hjelp.

Reversere kutt	2022	2023	2024	2025
Helhetlig gjennomgang BTB	9,2	9,2	9,2	9,2
Omstillingsmidler PPT	0	4	4	4
Innsparing innkjøp og innleie av arbeidskraft	0,6	1,8	1,8	1,8
Sum	9,8	15	15	15

Egne satsinger	2022	2023	2024	2025
Styrking av barnevernet	20	20	20	20
Stillinger PPT 812 stk)	9	9	9	9
Sum	29	29	29	29

Kvalifisering og velferd

I denne sektoren foreslår kommunedirektøren kutt Rødt anser som uforsvarlige. Forskjellene øker i Norge, også i Trondheim. Koronapandemien har forsterka utenforskapet for mange grupper. NAV, også den kommunale delen, må styrkes - ikke undergraves. Kvalifiseringsprogrammene er viktigere enn noen gang, og det er helt feil å kutte ned på undervisningsressursene til Trondheim Voksenopplæringscenter (TROVO), slik at tilbudet til voksne som trenger grunnskoleopplæring blir dårligere. Rødt vil reversere disse kuttene.

Reversere kutt	2022	2023	2024	2025
Færre deltakere i KVP, fra 470-300 deltakere	10	30	30	30
Nedbemanning på NAV-kontorene	16,3	24,6	24,6	24,6
Redusere timetall grunnskole for voksne ned mot 15	8,8	8,8	8,8	8,8
Redusert kommunalt tilbud ungdomsgruppa TORVO	1,7	1,7	1,7	1,7
Redusert administrative kostnader TORVO	1	1	1	1
Innsparing innkjøp, reiser og innleie av arbeidskraft	0,4	0,8	0,8	0,8
Sum	38,2	66,9	66,9	66,9

Egne satsinger	2022	2023	2024	2025
4 nye årsverk i NAV	3	3	3	3

Psykisk helse og rus

Rusomsorgen er ikke den største budsjettposten, men den utgjør et livsviktig tilbud for de som trenger den. Også her synes vi kommunedirektøren foreslår usosiale kutt. Rødt vil gå i motsatt retning, og foreslår å styrke denne sektoren.

Lavterskeltilbud for rusavhengige, og samarbeid med brukerorganisasjonene, må opprettholdes og styrkes i en situasjon der det er grunn til å frykte at koronapandemien har forsterka utenforskapet i utsatte grupper.

Vi finner også rom til å styrke helse- og overdoseteamet og Dagsverket, samt å opprettholde støtten til arbeidsfellesskapet Fontenehuset med økning som tidligere budsjettert.

Reversere kutt	2022	2023	2024	2025
Omfordeling av ressurser for å drifte ROP-boliger	0	6	8	10
Innsparing innkjøp og innleie av arbeidskraft; jf HØP	0,2	0,5	0,5	0,5
Generelle innsparinger og tilpasninger	0,7	0	2	0,6
Treffsted og redusert bruk av vaktelskap	0,9	1,6	1,6	1,6
Støtte til Fontenehuset	0	1,2	1,2	1,2
Sum	1,8	9,3	11,3	13,8

Egne satsinger	2022	2023	2024	2025
Styrking av helse- og overdoseteamet	2	2	2	2
Økt støtte til Dagsverket	1	1	1	1
Innføring av brukerrrom	9	9	9	9
Tiltak for voldsutsatte kvinner i rus	4,2	4,2(4,2)	0(8,4)	0(8,4)
Sum	16,2	16,2	12	12

Bo- og aktivitetstilbud

Misnøyen med kutt og nedskjæringer i bo- og aktivitetstilbudet har vært stor i mange år. Kommunedirektøren problematiserer stadig sammenhengen mellom ressursbruk og kvaliteten på tjenestene, men Rødt mener tilbudet må styrkes, og at dette må gjøres også økonomisk. For å sikre de utviklingshemmede, og de andre brukerne av tjenesten, et verdig tilbud tilpassa den enkelte, trengs det styrka bemanning - ikke kutt og stadige omorganiseringer. Denne gang er det endring i beboersammensetning og at flere skal bo i egen bolig med ambulante tjenester som skal sikre innsparing. Rødt mener denne gruppa har vært gjennom nok omorgansiering, og bør få minst ett års fred.

Dette tjenesteområdet har også vært underbudsjettet i ei årrekke, noe som har nødvendiggjort tilleggsbevilgninger for å dekke inn det kommunedirektøren kaller merforbruk.

I 2019 måtte formannskapet ekstrabevilge 70 millioner for å lukke avvik som innebar fare for liv og helse. Til tross for dette ville ikke kommunedirektøren øke neste års budsjett med mer enn 24 millioner. Denne smålige budsjetteringa ser vi også i år, når en forventa budsjettsprikk på 29,7 millioner skal knipes inn i 2023. Denne praksisen fører til et uverdig tilbud. Rødt vil forbedre finansieringa av tilbudet for å komme ut av denne permanente krisetilstanden.

Reversere kutt	2022	2023	2024	2025
Utvikle kompetansen rus/psykiatri	3	3	3	3
Gevinstrealisering kommunesammenslåing	1,3	1,3	1,3	1,3
Personalflyt og endring i aktivitetstilbud	6	6	6	6
Bolig som passer bedre med behovet til beboer	7,5	12,9	21	24,7
Tjenester på natt	3,4	3,4	3,4	,34
Sum	21,2	26,6	34,7	38,4

Egne satsinger	2022	2023	2024	2025
Generell nødvendig styrking av BOA (jf. Rødts budsjettforslag 2020-24)	45	45	45	45

Helse- og omsorgstjenester

Bystyret vedtok i 2016 en god eldreplan for kommunen. Denne tabellen viser forholdet mellom denne planen og kommunedirektørens budsjettforslag:

	2022	2023	2024	2025
Eldreplan	20	40	60	60
Styrking HØP 2022-2025	44	20	22	2
Differanse	24	-20	-38	-58

Rødt mener kommunen må følge den vedtatte eldreplanen, noe kommunedirektøren ikke legger opp til uten at dette følges opp med beskrivelse av hvilke av tiltakene i planen som skal strykes. I stedet for å la oss begrense av sjølpålagte økonomiske handlingsregler, ønsker Rødt at innbyggernes behov og de ansattes arbeidsmiljø skal være avgjørende for hvordan vi driver helse- og omsorgstjenestene.

Rødt vil finansiere vedtaket i bystyresak 60/20 Kvalitetsmelding for eldreomsorgen, som sier at "...kommunen skal øke andelen heltidsansatte ved å fortsatt kun lyse ut hele stillinger samt redusere ufrivillig deltid blant faste ansatte gjennom å tilby deltidsansatte den stillingen de faktisk har jobbet de siste 12 månedene, jf arbeidsmiljølovens §14-4a". Vi finner det uforsvarlig at kommunedirektøren ikke har funnet midler til å gjennomføre dette tiltaket.

Rødt ønsker å oppfylle de forpliktelsene eldreplanen, samt vedtak og lovnader om heltidskommunen, pålegger kommunen.

Heldøgns omsorg er ikke ei fullverdig erstatning for sykehjemsplasser, spesielt ikke for svært syke og demente pasienter. Med kommunedirektørens forslag vil antall sykehjemsplasser kun øke med 49 i fireårsperioden.

Denne tabellen fra budsjettet viser at antall planlagte sykehjemsplasser er atskillig mindre enn behovet:

Nye sykehjemsplasser	2021	2022	2023	2024	2025	Sum
Planlagt vekst	40	0	1	28	20	89
Demografisk behov	34	66	59	73	69	301
Avvik	6	-66	-58	-46	-49	-212
Akkumulert avvik	6	-60	-118	-163	-212	

Rødt ser derfor behovet for å bygge et nytt helse- og velferdssenter i perioden. Sjøl det er langt unna å holde tritt med behovet.

Trondheim kommune ligger langt nede på ASSS-statistikken når det gjelder hjemmetjenestene. Rødt mener at så lenge mange eldre bor hjemme etter både egne og kommunens ønsker, må de følges opp med gode tjenester - inkludert dagtilbud og sosiale møteplasser. Dette er viktige tiltak for å forebygge og bekjempe ensomhet og uhelse.

Reversere kutt	2022	2023	2024	2025
Legetjenester - kompetanse tilskudd fastleger	3,5	3,5	3,5	3,5
Innsparing innkjøp og innleie av arbeidskraft	2,2	4,5	4,5	4,5
Sum	5,7	8	8	8

Egne satsinger	2022	2023	2024	2025
Styrket hjemmetjeneste	10	10	10	10
Oppfylle eldreplanen og heltidskommunen	45	65	85	85
Palliative behandlingsplasser	10	10	10	10
Sum	65	85	105	105

Kunst og kultur

Rødt mener Trondheim trenger et kulturløft, ikke et kulturkutt. Et aktivt, mangfoldig og levende kulturliv krever offentlig støtte som sikrer gode rammevilkår til kunstnere og kulturaktører, slik at Trondheim kan være en stolt kulturby - til glede og inspirasjon for innbyggere og besøkende.

Reversere kutt	2022	2023	2024	2025
Nærmiljøråd Klæbu	0	0	0,3	0,3
Generell reduksjon kunst og kultur	0,3	0,3	0	0,2
Innsparinger reise og innkjøp	0,2	0,2	0,2	0,2
Økt effektivisering	0,3	0,4	0,4	0,4
Sum	0,8	0,9	0,9	1,1

I tillegg til å reversere kutt i kultursektoren ønsker Rødt å komme med friske midler for å styrke feltet. Trondheim kommune må anerkjenne viktigheten av å ha kunst- og kulturinstitusjoner i byen, og må sørge for at de kan drive virksomheten på en fornuftig måte og bruke tiden sin på formidling av kulturuttrykk til befolkningen. For å få til dette trenger de forutsigbare ordninger og tilstrekkelige midler fra kommunen.

I kommunedelplanen for kunst og kultur har bystyret vedtatt en ambisjon om en generell økning av driftsrammen til kunst og kultur med 0,5 prosentpoeng av kommunens samlede driftsramme frem til 2030. Vedtak om ambisjoner uten oppfølging med faktiske midler er heller meningsløs. Rødt mener det er en selvfølge at budsjettet må følge den vedtatte opptrappingen, og legger derfor inn 4 millioner ekstra i 2022, med påfølgende økning til 5 millioner årlig frem til 2025.

Tida under pandemien har vært krevende for mange aktører og nedstenginga og begrensninga av sosiale aktiviteter har særlig gått utover mange som driver med kunst - og kulturuttrykk. Regjeringa har i flere runder gitt krisepakker til aktørene, men dessverre ser vi at det ikke har vært tilstrekkelig og heller ikke truffet alle yrkesgrupper godt nok. Rødt mener at kommunen har et ansvar for å bistå aktørene i å komme seg tilbake til en mer normal drift og setter derfor av en million kroner årlig til en søkbar pott for mindre scener, samt 500 000,- årlig til en søkbar pott for utøvende kunstnere.

Egne satsinger	2022	2023	2024	2025
Trondheim kunstforening	0,25	0,25	0,25	0,25
Søkbare midler til kunstere	0,5	0,5	0,5	0,5
Støtteordning bydelsarrangemenr	0,5	0,5	0,5	0,5
Støtte til mindre scener	1	1	1	1
Tilskudd til drift av aktiviteter og åpne møteplasser for ungdom	1	1	1	1
Oppfølging av bystyrevedtak om økt kulturbudsjett	4	5	5	5
Sum	7,25	8,25	8,25	8,25

Trossamfunn og gravlunder

Rødt reduserer tilskuddet til drift av Den norske kirke med tre millioner kroner fra 2022, samt med ytterligere en million årlig resten av perioden. Dette er knytta til en forventning om effektivisering av drifta. Blant annet gir prioritering av midler til ENØK-tiltak i kirkebyggene de siste årene potensial til reduserte energiutgifter.

Rødt observerer at vi ikke lenger har ei statskirke i Norge. Den norske kirke bør derfor finansiere en større del av kostnadene sine på andre måter enn over offentlige budsjett.

Reversere kutt	2022	2023	2024	2025
Innsparing innkjøp og innleie av arbeidskraft	0,2	0,2	0,2	0,2
Sum	0,2	0,2	0,2	0,2

Kutt	2022	2023	2024	2025
Effektivisering drift av den norske kirke	-3	-4	-5	-6
Sum	-3	-4	-5	-6

Idrett og friluftsliv

Reversere kutt	2022	2023	2024	2025
Endret nivå/standard drift av idretts- og friluftslivanlegg	0,4	0,8	0,9	1
Innsparing reise/innkjøp	0,1	0,3	0,3	0,3
Økt effektivisering	0,2	0,4	0,4	0,4
Sum	0,7	1,5	1,6	1,7

Næring

Rødt er skeptiske til at driftsramma for påvirkning og profilering økes i kommunedirektørens budsjettforslag. Vi anser det ikke som en viktig kommunal oppgave å selge inn kommunen som arena for alskens arrangement og mesterskap.

Kutt	2022	2023	2024	2025
Profilering og posisjonering	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1

Miljø- og landbruketjenester

Reversere kutt	2022	2023	2024	2025
Klimatiltak	0 (0,8)	3,2	3,2	3,2
Opphør støtte til el-lastesykkel for bedrifter	1	1	1	1
Effektiviseringskrav konsulent, innkjøp og innleie	0,2	0,5	0,5	0,5
Sum	1,2	4,7	4,7	4,7

Verbalforslag:

Det kommunale laboratoriet Analysecenteret må sikres tilstrekkelige midler i framtidige handlings- og økonomiplaner, slik at kapasitet til drift og beredskap av både mikrobiologisk, kjemisk og radioaktiv analyse kan ivaretas og videreutvikles.

Samferdsel

Reverserer kutt	2022	2023	2024	2025
Effektiviseringskrav, konsulent, innleie, reise	0,1	0,1	0,1	0,1
Sum	0,1	0,1	0,1	0,1

Plan- og bygningstjenester

Byutviklinga i Trondheim skal være på innbyggernes premisser, ikke utbyggernes. Det har ikke alltid vært tilfelle de siste årene, noe som har ført til raskt stigende boligpriser og økende forskjeller, samtidig som vi dessverre har sett mye god matjord blitt nedbygd. Rødt er bekymra for at verdifull landbruksjord og verdiskapende industriarbeidsplasser stadig må vike for ambisiøse boligprosjekt.

Bystyret har vedtatt planer og strategier som er førende for byutvikling og byggeprosjekt, bl.a. Boligpolitisk plan. For å sikre at de politiske målsettingene blir fulgt opp er det viktig at kommunen følger opp vedtak som også tar sikte på å begrense sosiale forskjeller, bl.a. etablere en tredje boligsektor og gjøre kommunale utleieboliger tilgjengelige for flere. De økonomiske forskjellene øker både nasjonalt og lokalt, og både mellom folk og mellom bydeler. Levekårsundersøkelsen som ble publisert høsten 2021 viser at nesten fire av ti barn i bydelene Tempe, Møllenberg og Lademoen vokser opp i lavinntektsfamilier. Rødt mener boligpolitikken må være et viktig instrument for å motvirke sosioøkonomiske forskjeller.

Verbalforslag:

Bystyret ber kommunedirektøren legge vekt på FNs tiende bærekraftsmål om mindre ulikhet under utarbeidelsen av den rullerte kommuneplanens arealdel (KPA). Byutviklinga må ta hensyn til både økologiske og sosiale målsettinger. Det må derfor settes av tilstrekkelig areal til alternative boformer som kan være reelle alternativ til å eie eller leie bolig i det private markedet, samt gjøre det mulig for flere å komme inn på eiemarkedet.

Verbalforslag:

Bystyret ber kommunedirektøren om å følge opp sak 132/20 Boligpolitisk plan ved å tilrettelegge for realisering av punktene 3.5 (tredje boligsektor) og 4 (mål for boliger til vanskeligstilte på boligmarkedet) gjennom å legge inn krav i kommuneplanens arealdel (KPA) om å avsette minst 10% av boligmassen i planlagte utbyggingsprosjekter til sosial boligbygging eller ikke-kommersielle boligformål. Bystyret viser til planens pkt. 3.5.E, og ber kommunedirektøren utrede hvordan denne boligmassen kan overføres vederlagsfritt fra utbygger til et eget kommunalt foretak (KF).

Tekniske tjenester

Å nedprioritere andre veier og gater til fordel for metrobusstrsésene er ikke akseptabelt for Rødt. God vinterdrift i bolig gatene er avgjørende for innbyggernes sikkerhet og framkommelighet.

Reverserer kutt	2022	2023	2024	2025
Redusert og effektivisert renhold	2	2	2	2
Effektiviseringskrav konsulent, innkjøp, innleie	1,4	2,8	2,8	2,8
Sum	3,4	4,8	4,8	4,8

Egne satsinger	2022	2023	2024	2025
Brøyting bolig gater	10	10	10	10

Eiendomstjenester

Ei fornuftig forvaltning av kommunens betydelige eiendomsmasse forutsetter et godt løpende vedlikehold. For å forebygge forfall og økte utgifter på lengre sikt, samt for å bedre opplevelsen for de som bruker byggene, vil Rødt styrke vedlikeholdstjenestene og vaktmesterressursene.

Reverserer kutt	2022	2023	2024	2025
Redusert vedlikehold	1,64	1,41	1,42	1,43
Redusert renhold	0,01	3,54	4,01	4,21
Redusert drift	1,01	0,7	0,79	0,85
Reduksjon av administrative tjenester	0,44	0,35	0,38	0,41
Effektiviseringskrav konsulent innkjøp og innleie	1,5	3,1	3,1	3,1
Sum	7,6	9,1	9,7	10

Egne satsinger	2022	2023	20 24	2025
Vedlikeholdstjenester og vaktmesterressurs	2	3	3	3
Sum	2	2	2	2

Folkevalgte

Politikerne er valgt inn for å representere befolkningen, det er derfor man også kaller dem for folkevalgte. Som folkevalgt har man et stort ansvar, ikke bare fordi man skal fatte avgjørelser som er av stor betydning, men fordi man også skal forvalte folkets tillit. Når det blir et for stort sprik mellom vanlige folks lønnsnivå og lønnsnivået til de folkevalgte, blir det også en stor ulikhet i hvordan man opplever hverdagen.

Tjener du en million kroner i året, er du blant landets seks prosent høyest lønte. Det er ingen tvil om at dette fører til at politikere i Trondheim kommune i for stor grad blir en del av en lønnsadel som står for langt unna befolkningen de skal fatte avgjørelser på vegne av.

Rødt mener at politikerlønninger må ned til et mer ordinært lønnsnivå, og for å sikre en likhet i lønnsnivået til alle de ulike frikjøpte folkevalgte ber vi om en gjennomgang av godtgjøringsreglementet.

Verbalforslag:

Bystyret ber kommunedirektøren legge fram en sak til bystyret som beskriver hvordan godtgjøringsreglementet kan endres slik at politikerlønnene reduseres, og står mer i samsvar med lønnsnivået til befolkningen i kommunen.

Utvikling og støttetjenester

Reverserer kutt	2022	2023	20 24	2025
Tegnspråktolk av formannskapet/bygningsrådet	0,5	0,5	0,5	0,5
Reduksjon bemanning	4,9	4,9	4,7	4,5
Sum	5,4	5,4	5,2	5

Rødts endringer i driftsbudsjettet

Rødts endringer i driftsbudsjettet	2022	2023	2024	2025
Reverserer kutt	109,6	176,9	196,8	205,5
Egne satsinger	290,45	312,45	328,25	328,25
Kutt	-3,1	-4,1	-5,1	-6,1
Budsjettforlik SV/Regjering	-8,1	-23,3	-23,3	-23,3
Sum	389	462	497	505

Investeringer

Sosial boligbygging

De mange gode intensjonene i boligpolitisk plan må følges opp med tiltak og investeringer. Rødt vil etablere et kommunalt boligselskap som har sosial boligbygging som formål, som kan kjøpe tomter, og som kan benytte mulighetene til å erverve andeler av leilighetene i nybygde borettslag.

At det står mange kommunale leiligheter tomme i Trondheim er meget uheldig. Dette skyldes ikke mangel på behov, men at kvalitet, størrelse, beliggenhet og pris ikke står i forhold til etterspørselen og tildelingskriteriene.

Dette tomgangstapet har også vært en medvirkende årsak til den store husleieøkninga i kommunale utleieboliger de siste åra, som har vært langt høyere enn konsumprisindeksen - selv om Trondheim kommune opererer med såkalt "kostnadsdekkende husleie".

Skal målsettinga i boligpolitisk plan om rimelige kommunale utleieboliger nås kommer en ikke utenom et oppgjør med kommunens rentepolitikk. De dårligste rentebetingelsene Trondheim kommune har på sine lån tilbys de som har minst. Ikke bare er det påslag på en kvart prosent, det er også fastrente. Denne anslås i budsjettet til å ligge 1% over løpende rente. Det betyr at renta ligger 1.25% over den renta kommunen kan få i markedet. For et lån på 3.5 millioner over 30 år utgjør det en forskjell på 1 700 kr. i månedlig husleie. Dersom kommunen sjøl tar den lille risikoen, og tilbyr markedets gunstigste rentebetingelser til sine leieboere, vil det være mange flere som får denne muligheten.

Det er også slik at kommunale leiligheter for de som har problemer med å komme inn på boligmarkedet blir subsidiert med 15% fra Husbanken. Kommunale omsorgsboliger blir subsidiert med 50%. Det er absolutt ingen grunn til at det ikke skal være mulig å bygge opp en rimelig kommunal utleiesektor - sjøl om den skal være kostnadsdekkende.

Mens befolkninga i Trondheim har økt med 30 % siden de rødgrønne fikk makta i 2005, har antall kommunale utleieboliger stått stille på i overkant av 4 100 boliger. I følge budsjettet for 2021 var det faktisk blitt 250 færre de siste to år. I tillegg har kommunen mista tilvisningsretten på 250 omsorgsboliger. Dette har skjedd samtidig som det er blitt stadig vanskeligere å komme inn på boligmarkedet. I kommende fireårsperiode foreslår kommunedirektøren å kjøpe boliger for 500 millioner, og å selge boliger for 500 millioner. Dette innebærer naturligvis at andelen kommunale utleieboliger vil fortsette å synke.

Rødt mener antallet boliger må betydelig opp for at en prisdempende og sosialt utjevne tredje boligsektor skal kunne etableres. Da er det feil å selge det vi har.

Rødt vil øke antall kommunale utleieboliger med 200 årlig. Så lenge det er vedtatt kostnadsdekkende husleie vil ikke dette ha økonomiske konsekvenser verken for drift eller for bykassefinansiert gjeld.

Verbalforslag:

Bystyret ber kommunedirektøren i neste års budsjett beregne husleie i kommunale boliger etter den laveste rente kommunen kan få i markedet.

Verbalforslag:

Bystyret ber kommunedirektøren legge fram en tidsplan for hvordan målene i Boligpolitisk plan kan oppnås. Planen skal inkludere en skisse for hvordan en tredje boligsektor kan se ut.

Investeringstabell

	2022	2023	2024	2025
Bygge et helse- og velferdssenter	50	200	200	0
Nytt anlegg Trondheim bydrift		150	150	
Ny ungdomsskole Lilleby	20	150	150	0
Erverv av tomteareal	85	85	85	85
Sum	155	585	585	85

Virkninger av Rødts budsjett

Virkninger av Rødts budsjett	2022	2023	2024	2025
Økte driftsutgifter	389	462	497	505
Økte investeringer	155	585	585	85
Økte renter og avdrag	7	32	62	85
Økte totale driftsutgifter	396	494	559	589

Rødt investerer for 1,4 milliarder mer enn budsjettforslaget. Men dette er etter vår mening kun forskuttering av investeringer som uansett må tas. Med Rødts budsjett vil disposisjonsfondet være redusert til 400 mill. Kraftfondets bufferfond vil være lik budsjettforslaget på omtrent 800 millioner. Tilsammen er det tilstrekkelig for å møte tenkelige kriser.

Rødt øker driftsbudsjettet med 1.9 milliarder i budsjettperioden. Av disse er 0.85 milliarder tatt fra økte inntekter og disposisjonsfond. 90 millioner er lagt inn som økte avdrag. Dette vil øke bykasseregjelda med 1,0 milliarder eller under 5000 kr. per innbygger.

Rødt vil også bemerke at Trondheim kommune notorisk overbudsjetterer investeringene. Erfaringa er at ved årets slutt er det det brukt fra 300 til 500 millioner mindre enn budsjettet.

Note:

Slik er kommunens gjeld ved årsskiftet sammensatt (31.12.21):

Lån til investeringsformål	17515
Herav lån tilknyttet rentekompensasjon	-960
Herav lån tilknyttet VARFS	-4307
Herav lån som finansieres av husleie	-980
Gjeld som belaster bykassen	11268

Note:

Bykassefinansiert gjeld: Trondheim kommune har lån der kommunen bare er en mellommann. Et eksempel er startlån, der det er låntaker som betaler rente og avdrag. VARFS er lån til vann avløp renovasjon og feiing; renter og avdrag betales direkte av husholdningene i form av kommunale avgifter. Utleie av kommunale boliger er kostnadsdekkende; der betaler leietakerne renter og avdrag. Da står vi igjen med den gjelda som betales direkte av kommunen. Det er denne gjelda som betyr noe for kommunens gjeldssituasjon og økonomi.

